

A GYEREKEK DIGITÁLIS ESZKÖZHASZNÁLATÁRA VONATKOZÓ SZÜLŐI MEDIÁCIÓ PROBLÉMAKÖRE NAPJAINKBAN

PARENTAL MEDIATION ISSUES REGARDING CHILDREN'S USE OF DIGITAL DEVICES

MOLNÁR ORSOLYA

Debreceni Egyetem, Magyarország/Marosszentgyörgy, Románia

molnars.orsolya@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.59357/ProSciRural.2024.1.09>

Összefoglalás

A digitális eszközök széleskörű elterjedésének következtében a mindennapjaink átalakultak, és ma már szinte teljesen elképzelhetetlen lett számos munkahely, az iskolai oktatás, a kapcsolattartás, az információszerzés, a szabadidőeltöltés is nélkülük. A 21. század eme jelentős változása nem csak a felnőttek, hanem a gyerekek életét is ugyanolyan mértékben érinti, ami új nevelési kérdéseket és módszereket vet fel a szülők számára. Leonarda Banic és Tihomir Orehovacki tanulmánya¹ ezt a problémakört vizsgálja egy szisztematikus irodalmi áttekintés által. Céljuk a mediációs gyakorlatok elterjedtségének vizsgálata a szülők körében, valamint, hogy mélyebb betekintést nyerjenek a szülők nézőpontjába az internet gyermekeik életében betöltött jelentőségéről, annak mentális egészségükre, viselkedésükre gyakorolt hatásáról, és az online erőszaknak, illetve veszélyes tartalmaknak való kitettségükről.

Kulcsszavak: szülői mediáció, nevelés, digitális eszköz, digitalizáció, online tér

¹ Leonarda Banic – Tihomir Orehovacki (2024): A Comparison of Parenting Strategies in a Digital Environment: A Systematic Literature Review. Multimodal Technol. Interact. 2024, 8(4), 32.

Bevezetés

A mai társadalomban a gyerekek digitális eszközhasználata központi kérdéssé vált, hiszen az online tér és a technológia egyre inkább áthatja a mindennapi életüket. A szülőknek felelősségteljesen kell irányítaniuk ezt a folyamatot, annak érdekében, hogy biztosítani tudják a gyermekek egészséges, széleslátókörű fejlődését és egyben biztonságát is. A kérdéskör azért is lett napjainkban központi téma, mert számos ellentétes hatás köthető a digitális eszközök használatához. A legnagyobb paradoxon talán az, hogy az internet, az online tér olyan mértékű fejlődési, tanulási, információszerzési lehetőséget biztosít az ember számára, amely eddig a történelem során teljesen elképzelhetetlen volt, hiszen könyvtárak, tanulmányok sora vált pár kattintásnyi elérhetőségre. Mindeközben pedig ugyanennyi számú hátrány és veszély is felsorakoztatható az internet „számlájára”, gondoljunk csak az internetes zaklatásra, az adathalászatra, a számos hamis, ellenőrizetlen információra, a pénzügyi csalásokra stb. Ez a paradoxon hívja fel a legjobban a figyelmet arra, hogy a digitális eszközök rendkívül hasznosak az életvitelben, azonban, mint minden más esetben, ennek a használatát is el kell sajátítani. Ebben az elsajátítási folyamatban van a szülőknek kiemelkedő szerepük, és erre használják a különböző mediációs stratégiákat, hogy gyerekeiket felelős, tudatos felhasználókká neveljék. A szülőknek tehát meg kell találniuk az egyensúlyt a hasznos digitális tevékenységek és a képernyőidő, illetve tartalom korlátozása között. Ebben a folyamatban pedig a példamutatás, a nyílt kommunikáció, a gyerekekkel való együttműködés elengedhetetlen.

Leonarda Banic és Tihomir Orehovacki tanulmányukban elsősorban azt a képet vetítik elénk, amely jelenleg főként a nyugat-európai, amerikai társadalomra jellemző. Azonban az ismerete kiemelkedően fontos a romániai, és ezen belül a székelyföldi társadalomban is, hiszen a digitalizáció, ha némi fáziskéséssel is, de ebbe a térségbe is megérkezett, és egyre nagyobb teret foglal el nemcsak a városi, de a vidéki térségben is. Erre a változásra, illetve mind arra a széleskörű lehetőségekre és veszélyforrásra egyaránt, ami a digitalizációval érkezik, a térség szülői is fel kell készüljenek, hiszen a mai gyerekek már egészen kicsi kortól kezdődően jelentős mennyiségű időt töltenek különböző képernyők előtt.

A szerzők szisztematikus irodalmi áttekintést végeztek Kitchenham és Charters által kidolgozott módszertant alkalmazva. A vizsgálat során 4007 találatból 49 releváns tanulmányt elemeztek, amely az online elérhető adatbázisok széles skáláján

alapult (Google Scholar, IEEE Xplore, Scopus stb.). A vizsgált tanulmányok 35%-a kvantitatív, 43%-a kvalitatív, míg 22%-a vegyes módszertant alkalmazott. A leggyakoribb kutatási témák a szülői mediációs stratégiák, az internetes nevelési módszerek és a gyermekek online biztonságának kérdései voltak.

Napjainkban már több mint 5,3 milliárd ember, a világ népességének mintegy 65%-a használja aktívan az internetet. Ez a szám egy 28%-os növekedést jelent 2019 óta (Shewale, 2024). A tendencia alapján várhatóan 2025-re ez az arány 75% fölé emelkedhet, ami 6,5 milliárd embert fog jelenteni. Ebben a digitális környezetben talán nem meglepő az sem, hogy a digitális szülőség fogalmára és jelentésére egyre több figyelem fordul, hiszen a mai gyerekek a digitális, online térbe születnek bele. Ez az állapot számos új kihívást teremt a szülők számára a nevelési folyamatba.

Ahogy a televízió hatásai az 1950-es évektől aggodalmakat keltettek, ma a figyelem az internet és a digitális világ kockázataira irányul. A gyermekek jelentős időt töltenek online, de életkorukból adódóan nehezebben ismerik fel az internet előnyeit és veszélyeit, ami hosszútávú hatásokkal járhat a magánéletük és biztonságuk szempontjából. Kutatások szerint a gyerekek különösen sérülékenyek az online fenyegetésekkel szemben, mint a cyberbullying, online szexuális kizsákmányolás, adathalászat, identitáslopás, önkárosító tartalmak és az internetfüggőség (Finkelhor et al., 2021). A szülők tehát kulcsszerepet játszanak a biztonságos internethasználat kialakításában, és tisztában kell lenniük ezekkel a veszélyekkel.

A gyerekek leginkább a saját otthonaikban csatlakoznak az internethez, amit a COVID-19 járvány csak fokozott, és amely következtében a gyerekek digitális eszközhasználata jelentősen megnövekedett. Ma már Európában a gyerekek mintegy 94,6%-a fér hozzá az internethez az otthon kényelméből (Ayllón et al., 2023), ami még inkább rámutat a szülők felelősségére a gyerekek online tevékenységeinek felügyeletében. Az online fenyegetések növekedésével párhuzamosan, a szülőknek minél változatosabb stratégiákat kell alkalmazniuk gyermekük védelme érdekében. Ezek a stratégiák jelentik valójában a szülői mediáció kérdését a gyerekek online tevékenységeinek szabályozására. Warren (2001) úgy határozza meg a szülői mediáció fogalmát, mint a szülők által alkalmazott bármilyen típusú módszer, amely által szabályozzák, felügyelik és megértik a gyerekeket körülvevő tartalmakat az online tevékenységeik során.

Banic és Orehovacki tanulmányukban a gyerekek digitális eszközhasználatára vonatkozó szülői medációt érintő elméleti kérdéseket 5 kategóriában összegzik: digitális nevelési trendek, a szülői mediációs stratégiák megértése, a szülői viszonyulásoknak a változása, a „szabad nevelés” megközelítés feltárása és a digitális felügyelet különböző perspektívái. A digitális nevelési trendeket az „EU Kids Online” kutatás alapján ismertetik, mely 12 európai országban vizsgálta a 11 és 16 év közötti gyermekeket 2010 és 2018 között. A kutatás szerint ebben az időszakban drasztikusan emelkedett a napi internethasználók aránya, amely 2018-ra a legtöbb vizsgált országban elérte vagy meghaladta a 90%-ot. Ezzel egyidőben jelentősen nőtt az aktív szülői mediáció alkalmazása is több európai országban. Miközben korábban a szigorú szabályok és korlátozások voltak túlsúlyban, egyre inkább elterjedté vált az aktív útmutatás és támogató magatartás a szülők részéről.

A szülői mediáció tehát az internet használatának szabályozására alkalmazott stratégiák összessége, amelynek célja az online tevékenységek előnyeinek maximalizálása és a kockázatok minimalizálása. Egyik elméleti megközelítés a szocializációs szemlélet, amely szerint a szülőknek össze kell hangolniuk családjuk nevelési céljait más szocializációs ágensekkel is, amibe az internet, és annak szocializációs szerepe is bele tartozik.

Rode (2009) öt kategóriába sorolja a szülők által alkalmazott szabályokat: az internethasználatot előtérbe helyező szabályok, a bizalmon alapuló szabályok, a számítógép védelmét célzó szabályok (pl. vírusok, felnőtt tartalom elleni védelem), a kockázatos tevékenységek korlátozása, és bizonyos fenyegető tevékenységek tiltása. Kutatási eredményei szerint a gyerekek gyakran nincsenek tudatában az online veszélyeknek, és annak ellenére, hogy a szülők igyekeznek védeni gyermekeiket, a veszélyek jelentős hányada továbbra is jelen van az életükben.

Más nemzetközi kutatások eredményei hasonló következtetésekre jutottak: a szülői igyekezetek ellenére, a gyerekek egyre több online veszélynek vannak kitéve. Ezt a tendenciát a szülők is érzik, ezért az ő figyelmük és mediációs stratégiájuk is folyamatosan változik a környezeti kihívásoknak megfelelően. Az internethasználatra vonatkozó szülői stílusok között megkülönböztethető a megengedő stílus, ahol a szülők elkerülik a konfliktusokat és nem állítanak fel világos szabályokat; a *Laissez-faire* stílus, amely minimális szülői beavatkozást jelent az online tevékenységekben; a tekintélyelvű stílus, ahol szigorú szabályok érvényesek, de ezek magyarázat nélkül

kerülnek bevezetésre; illetve a határozott, de rugalmas (autoritatív) stílus, amelyben a szülők világos szabályokat állítanak fel a gyerekek számára. A kutatások szerint a megengedő stílus a legelterjedtebb, ezt követi az autoritatív stílus, míg a tekintélyelvű a legritkább (Álvarez et al., 2013). Ugyanakkor az oktatási háttér is hatással van a szülői stratégiákra, például a magasabb végzettségű szülők magabiztosabban kezelik az internethasználat szabályozását.

A „free-range parenting” (szabad nevelés) koncepciója szerint a gyermekeknek nagyobb szabadságot kell biztosítani az internet használatában is, miközben megfelelő óvintézkedéseket kell bevezetni. Ez a szemlélet a 2000-es évek elején vált népszerűvé, különösen Lenore Skenazy 2009-es könyvének köszönhetően. A szabad nevelésnek több megközelítése is van, hiszen egyesek szerint a gyerekek önállóságának elősegítésére szolgál, míg mások a gyerekek elhanyagolásaként értelmezik. Kutatások azt mutatják, hogy az alacsony jövedelmű családok gyakrabban alkalmazzák ezt a nevelési stílust, mert sok szülő nem engedheti meg magának a folyamatos felügyeletet.

A szabad nevelésről alkotott kép is mutatja, hogy a szülők eltérően vélekednek arról, hogy mennyire kell felügyelniük gyermekeik online tevékenységét. Egyesek alkalmazásokat használnak a folyamatos megfigyeléshez, mások inkább felelősségtudatra és bizalomra építenek. Egyes kutatások szerint a túlzott tiltások és korlátozások beavatkozóak lehetnek, és nem feltétlenül védik meg a gyerekeket a kockázatoktól. Sokan úgy vélik, hogy a gyermekek felelősségtudatának fejlesztése és az online veszélyek tudatosítása hatékonyabb megközelítés lehet, mint a folyamatos megfigyelés.

A szerzők a szisztematikus irodalom áttekintést követően a kapott eredményeket a feltett kutatási kérdéseknek megfelelően öt csoportba sorolták: (1) a gyermekek internethasználata a kortárs környezetben; (2) a szülők milyen típusú internetes tartalmakat tiltanak a gyerekeknek proaktív módon; (3) milyen szabályokat és korlátokat határoznak meg a szülők a gyerekek internethasználatának irányítására; (4) nő-e a gyerekeknek nem megfelelő tartalmakkal való találkozási lehetősége az interneten, és erre a szülők milyen módon reagálnak; (5) mennyire befolyásolja a szülők digitális képessége gyermekük online biztonságát.

A gyermekek internethasználata a kortárs környezetben

A szerzők által vizsgált tanulmányok rámutattak arra, hogy a szülők egyre tudatosabban vesznek részt gyermekeik internethasználatának irányításában annak érdekében, hogy megvédjék őket az online térben rejlő veszélyektől, miközben lehetőséget biztosítanak számukra a digitális világ felfedezésére, illetve az abban rejlő előnyök kihasználására. Mivel a szülő a legmeghatározóbb szereplő a gyermek szocializációs folyamatában, felelősségi körébe tartozik a médiával és az internettel kapcsolatos nevelési kérdések, viselkedési szokások alakítása is (Sonck – Nikken – de Haan, 2013). Egy Sciacca és munkatársai (2022) által végzett tanulmány eredményei szerint a megkérdezett szülők 46%-a következetesen alkalmazott valamilyen szülői mediációs stratégiát.

A szülői mediáció legismertebb és leggyakrabban alkalmazott három fő stratégiája az aktív mediáció, a korlátozó mediáció és a közös médiahasználat (Clark, 2011). Az aktív mediáció a szülők és a gyermekek közötti párbeszédet és útmutatást jelenti, amely során a szülők segítenek értelmezni a médiatartalmakat, és a megfelelő médiahasználat felé irányítják a gyerekeket. A korlátozó mediáció szabályok felállításával korlátozza a médiahasználati időt és a tartalomhozzáférést. A közös médiahasználat során a szülők együtt nézik vagy használják a médiatartalmakat gyerekeikkel, elősegítve ezzel a kontrollált és tudatos médiafogyasztást (Livingstone – Helsper, 2008).

Nemzetközi kutatások szerint a korlátozó mediáció a leggyakoribb stratégia, amely során a szülők figyelemmel kísérik gyermekeik televízió- és mobil eszköz-használatát, időnként, szükség esetén, beavatkoznak – például nem megfelelő tartalom esetén csatornaváltásra kéri őket, vagy eltávolítják az alkalmatlan alkalmazásokat. Ugyanakkor Hefner és munkatársai (2019) kutatása arra mutattak rá, hogy a túlzottan szigorú korlátozások növelhetik a serdülők problémás mobil eszköz-használatának esélyét.

Mivel a gyermekek gyakran a szülők médiahasználati szokásait követik, a példamutatás is kiemelt szerepet játszik a tudatos médiafogyasztás kialakításában. Ezért a szakértők szerint a leghatékonyabb megközelítés az aktív mediáció és az ésszerű korlátozások egyensúlyának megteremtése, amely egyszerre biztosít védelmet és fejlődési lehetőséget a gyermekek számára. Ugyanakkor a szülői mediáció

kérdésének egyre népszerűbb mivolta és folyamatos fejlődése alátámasztja a szülői szerep növekvő jelentőségét a felelős digitális állampolgárok nevelésében.

A szülők milyen típusú internetes tartalmakat tiltanak a gyerekeknek proaktív módon?

A család meghatározó szerepet játszik a gyerekek társadalmi fejlődésében, valamint védelmi szerepet játszik a serdülőket érintő kockázatos viselkedésekkel – például a dohányzással, alkoholfogyasztással és nem biztonságos szexuális gyakorlatokkal – szemben (Miller – Plant, 2010; Emery et al., 1999). Egyre több szülő aggódik gyermekei biztonsága és adatvédelme miatt az online térben, ezért egyre többen döntenek úgy, hogy eltávolítják őket a közösségi média oldalakról, vagy korlátozzák bizonyos alkalmazások és játékok használatát (Mishra, 2022).

Korábbi kutatások szerint a szülők inkább korlátozó jellegű szabályokat hoztak az internethasználatra vonatkozóan, mintsem beszélgetésalapú útmutatást alkalmaztak volna (Livingstone – Bober, 2006). Azonban ma is jellemző az, hogy meghatározzák az internetezés időtartamát és időpontját, míg bizonyos tevékenységeket, amelyeket kevésbé tartanak veszélyesnek, mint a játékokat, emailezést, és az azonnali üzenetküldést, megengedőbben kezelnek. Az adatvédelemhez és interaktív platformokhoz kapcsolódó online tevékenységek esetében viszont szigorúbb szabályokat vezetnek be.

Ericson és munkatársai (2016) tanulmányukban rámutattak arra, hogy egyes szülők aktívan figyelik gyermekük online tevékenységeit, szülői felügyeleti eszközöket alkalmaznak, ellenőrzik a szöveges üzeneteket és közösségimédia-interakciókat. A gyerekeknek barátként hozzá kell adniuk egy szülőt a közösségi médiában, meg kell osztaniuk jelszavaikat, vagy engedélyezniük kell szüleik számára az üzeneteik elolvasását. Ezek az intézkedések azt mutatják, hogy a szülők egyre óvatosabbá válnak az online veszélyekkel kapcsolatban, és különböző stratégiákat alkalmaznak gyermekeik digitális biztonságának érdekében.

Milyen szabályokat és korlátokat határoznak meg a szülők a gyerekek internethasználatának irányítására?

A szülők különböző szabályok és korlátozások bevezetésével igyekeznek biztosítani gyermekeik biztonságos és felelősségteljes internethasználatát. A leggyakoribb intézkedések közé tartozik az internethasználat időtartamának és időpontjának szabályozása, az elérhető weboldalak és platformok meghatározása, valamint a tartalmak és online tevékenységek figyelemmel kísérése (Steinfeld, 2021).

Kutatások szerint a szülők többsége (89%) korlátozza a gyerekek személyes adatainak megosztását, 82%-uk rendszeresen beszélget velük az internetezési szokásaikról, és 59%-uk a közelükben marad, miközben gyermekük online tevékenykedik (Duerager – Livingstone, 2012). A szoros szülő-gyermek kapcsolatot ápoló családokban különösen jellemző az internet- és közösségimédia-használat felügyelete, valamint az internethasználati szabályok pontos meghatározása (Nguyen et al., 2022).

Ezek az intézkedések azt mutatják, hogy a szülők aktívan menedzselik gyermekük digitális jelenlétét, minél inkább törekedve a biztonságra. A szabályok nemcsak a túlzott internethasználat elkerülését célozzák, hanem a személyes adatok védelmét is.

Nő-e a gyermekeknek nem megfelelő tartalmakkal való találkozási lehetősége az interneten, és erre a szülők milyen módon reagálnak

A kutatások alapján a gyermekek fokozottan ki vannak téve az interneten található nem megfelelő tartalmaknak. A technológiai ismereteik még nem fejlettek, és kevésbé tudatosak az online veszélyekkel kapcsolatban, ugyanakkor a digitális platformok széles körű elérhetősége és a különféle online tartalmak sokfélesége tovább növeli annak kockázatát, hogy életkoruknak vagy fejlődési szintjüknek nem megfelelő anyagokkal találkoznak. A kutatások arra is rávilágítanak, hogy az online zaklatás, az explicit tartalmak és egyéb káros digitális jelenségek jelentős hatással lehetnek a gyermekek mentális és érzelmi egészségére. Az internetes közösségi hálózatok növekvő használata miatt pedig a fiatalok egyre nagyobb veszélynek vannak kitéve, beleértve az internetes csalásokat és a pornográf tartalmakat is (Dedkova – Mýlek, 2023; Di – Ran, 2022).

A gyerekek védelme érdekében tehát a szülők különböző stratégiákat alkalmaznak aktív iránymutatással és korlátozó intézkedésekkel igyekeznek csökkenteni a digitális kockázatokat. Az internethasználati szabályok bevezetése, a közös médiahasználat és a nyílt kommunikáció mind azt mutatja, hogy a társadalom kiemelten kezeli a gyermekek biztonságának kérdését az online térben. A gyerekek védelme az internetes fenyegetésekkel szemben tehát közös felelősség. A szülői felügyelet és a tudatos internethasználatra való nevelés kulcsfontosságú eszközök a digitális kockázatok csökkentésére és a biztonságos online környezet megteremtésére.

Mennyire befolyásolja a szülők digitális képessége gyermekük online biztonságát?

Napjainkban a digitális műveltség elengedhetetlen a technológia hatékony és biztonságos használatához, különösen a gyermekek számára, akik szüleik példáján keresztül tanulnak. A pozitív szülői iránymutatás segíthet megvédeni őket az online térben rejlő veszélyektől (Phuapan et al., 2016; Purnama et al., 2021).

A szülők digitális jártassága nagyban befolyásolja gyermekük online biztonságát. A magasabb végzettségű és jobb anyagi helyzetű szülők aktívabban vesznek részt gyermekeik digitális tevékenységeiben, ezzel szemben a kisebb digitális képességekkel rendelkező szülők gyakran nem tudják, milyen tartalmakkal találkozhat gyermekük az interneten, ami növeli a kockázatokat (Hingpit – Salomon, 2021).

A megfelelő digitális ismeretekkel rendelkező szülők jobban képesek felismerni és kezelni az online fenyegetéseket, hatékonyabb stratégiákat alkalmazhatnak gyermekeik védelme érdekében. Ezért a szülők digitális műveltségének fejlesztése kulcsfontosságú a gyerekek felelősségteljes nevelési folyamatában.

Következtetések

A szisztematikus irodalomáttekintést követően a szerzők számos lényeges következtetést megfogalmaztak a szülői mediáció aktuális kérdéseivel kapcsolatban. Az internet és a digitális technológiák fejlődése révén a szülők kulcsszereplővé váltak gyermekeik online élményeinek irányításában. A gyerekek fokozódó internet-használata és az online térben rejlő kockázatok szükségessé teszik a szülői beavatkozást a biztonságos és felelős digitális környezet megteremtése érdekében. Az aktuális trendek azt mutatják, hogy a szülők egyre aktívabb stratégiákat alkalmaznak,

amelyek nemcsak a korlátozó szabályok betartását, hanem a nyílt kommunikáció és az aktív közös részvétel fontosságát is hangsúlyozzák.

A szülői mediáció különböző formákat ölt, a korlátozó szabályok továbbra is népszerűek, a képernyőidő csökkentése vagy bizonyos tartalmak tiltása révén, de egyre nagyobb szerepet kap az aktív mediáció, amely a szülők és gyermekek közötti párbeszédet ösztönzi. A digitális nevelés során a szülőknek egyensúlyt kell teremteniük a felügyelet és a gyermekek autonómiájának biztosítása között, amire a "free-range parenting" megközelítés is példát mutat. A szülők digitális műveltsége fontos szerepet játszik abban, hogy mennyire hatékonyan tudják támogatni és védeni gyermekeiket az online térben. Emellett a kulturális különbségek is jelentősen befolyásolják a szülői mediáció módját, hiszen a különböző kulturális közegekből származó szülők eltérő stratégiákat alkalmaznak, és közegenként más lesz a tanárok, valamint a kortársak szerepe is a nevelésben.

A szülői mediáció hosszútávú hatása jelentőssé válik, hiszen az aktív iránymutatás hozzájárulhat a biztonságosabb internethasználathoz és a problémás online viselkedés csökkentéséhez. Ugyanakkor szem előtt kell tartani azt is, hogy a szülői mediáció az életkor előrehaladtával változik: a fiatalabb gyermekeknél a közös médiarészvétel és a tartalom megbeszélése a legfontosabb, míg a tinédzsereknél inkább az online adatvédelemről szóló beszélgetések és a közös döntéshozatal kerül előtérbe. A különböző mediációs stratégiáknak pszichológiai hatása is van: a nyílt kommunikáció pozitív érzelmi hatásokkal járhat, míg a túlzott ellenőrzés és szigorú szabályok a gyermekek önállóságának és önrendelkezésének csorbulásához, illetve frusztrációhoz vezethetnek.

A hatékony digitális nevelésben a szülők mellett kiemelkedő szerepet töltenek be az iskolák, közösségi szervezetek, valamint fontos lehet a technológiai vállalatok bevonása is. Az oktatási intézmények digitális műveltségi programokat nyújthatnak, a közösségi szervezetek támogató eseményeket szervezhetnek a szülők számára, míg a technológiai vállalatok biztonságosabb online eszközöket és szülői kontrollfunkciókat fejleszthetnek.

A bemutatott tanulmány bibliográfiájából átvett irodalmak jegyzéke

1. Álvarez, M. – Brito, R. – Montero, L. – Marchena, E. – Torres, A. (2013): Attitudes and Parenting Dimensions in Parents' Regulation of Internet Use by Primary and Secondary School Children. *Comput. Educ.*, 67, p. 69–78.
2. Ayllón, S. – Holmarsdottir, H. – Lado, S. (2023): Digitally Deprived Children in Europe. *Child Ind. Res.*, 16, p. 1315–1339.
3. Clark, L.S. (2011): Parental Mediation Theory for the Digital Age. *Commun. Theory*, 21, p. 323–343.
4. Dedkova, L. – Mýlek, V. (2023): Parental Mediation of Online Interactions and Its Relation to Adolescents' Contacts with New People Online: The Role of Risk Perception. *Inf. Commun. Soc.*, 26, p. 3179–3196.
5. Di, Z. – Ran, G. (2022): Survey Report on Chinese Adolescents' Internet Usage and Cyber Security. *Chin. Res. Perspect. Soc.*, 8, p. 223–249.
6. Duerager, A. – Livingstone, S. (2012): *How Can Parents Support Children's Internet Safety?* The London School of Economics and Political Science, London, UK
7. Emery, R.E. – Waldron, M. – Kitmann, K.M. – Aaron, J. (1999): Delinquent Behavior, Future Divorce or Nonmarital Childbearing, and Externalizing Behavior among Offspring: A 14-Year Prospective Study. *J. Fam. Psychol.*, 13, p. 568–579.
8. Erickson, L.B. – Wisniewski, P. – Xu, H. – Carroll, J.M. – Rosson, M.B. – Perkins, D.F. (2016): The Boundaries Between: Parental Involvement in a Teen's Online World. *J. Assoc. Inf. Sci. Technol.*, 67, p. 1384–1403.
9. Finkelhor, D. – Walsh, K. – Jones, L. – Mitchell, K. – Collier, A. (2021): Youth Internet Safety Education: Aligning Programs with the Evidence Base. *Trauma Violence Abus.*, 22, p. 1233–1247.
10. Hefner, D. – Knop, K. – Schmitt, S. – Vorderer, P. (2019): Rules? Role Model? Relationship? The Impact of Parents on Their Children's Problematic Mobile Phone Involvement. *Media Psychol.*, 22, p. 82–108.

11. Hingpit, J.P. – Salomon, J.M.N. (2021): Parental Mediation of Children's Video Game Playing: Active Mediation and Co-Playing Produce Positive Outcomes. *Sci. Humanit. J.*, 15, p. 57–69.
12. Livingstone, S. – Helsper, E.J. (2008): Parental Mediation of Children's Internet Use. *J. Broadcast. Electron. Media*, 52, p. 581–599.
13. Livingstone, S. – Bober, M. (2006): Regulating the Internet at Home: Contrasting the Perspectives of Children and Parents. *Digital Generations: Children, Young People, and New Media; Lawrence Erlbaum Associates: Mahwah, NJ*, pp. 93–113.
14. Miller, P. – Plant, M. (2010): Parental Guidance about Drinking: Relationship with Teenage Psychoactive Substance Use. *J. Adolesc.*, 33, p. 55–68.
15. Mishra, A. (2022): Impact of Social Media on Teens and Adolescents. *Social Media: Opportunities & Challenges; K.K. Publications: New Delhi, India*, pp. 22–29.
16. Nguyen, T.T.P. – Nguyen, T.T. – Do, H.N. – Vu, T.B.T. – Vu, K.L. – Do, H.M. – et al. (2022): Parent-Child Relationship Quality and Internet Use in a Developing Country: Adolescents' Perspectives. *Front. Psychol.*, 13, 847278.
17. Phuapan, P. – Viriyavejakul, C. – Pimdee, P. (2016): An Analysis of Digital Literacy Skills among Thai University Seniors. *Int. J. Emerg. Technol. Learn.*, 11, p. 24–31.
18. Purnama, S. – Ulfah, M. – Machali, I. – Wibowo, A. – Narmaditya, B.S. (2021): Does Digital Literacy Influence Students' Online Risk? Evidence from Covid-19. *Heliyon*, 7, e07406.
19. Rode, J.A. (2009): Digital Parenting: Designing Children's Safety. In *Proceedings of the 23rd British HCI Group Annual Conference on People and Computers: Celebrating People and Technology, Cambridge, UK, 1–5 September 2009*; p. 244–251.
20. Sciacca, B. – Laffan, D. – O'Higgins Norman, J. – Milosevic, T. (2022): Parental Mediation in Pandemic: Predictors and Relationship with Children's Digital Skills and Time Spent Online in Ireland. *Comput. Hum. Behav.*, 127, 107081.

21. Shewale, R. (2024): *Internet User Statistics in 2024*, <https://www.demandsage.com/internetuser-statistics/> (accessed in 10.01.2024).
22. Sonck, N. – Nikken, P. – de Haan, J. (2013): Determinants of Internet Mediation. *J. Child. Media*, 7, p. 96–113
23. Steinfeld, N. (2021): Parental Mediation of Adolescent Internet Use: Combining Strategies to Promote Awareness, Autonomy and Self-Regulation in Preparing Youth for Life on the Web. *Educ. Inf. Technol.*, 26, p. 1897–1920.
24. Warren, R. (2001): In words and deeds: Parental involvement and mediation of children's television viewing. *J. Fam. Commun.*, 1, p. 211–231.

Abstract

As a result of the widespread adoption of digital devices, our daily lives have been transformed, and today it is almost unimaginable to work in many professions, receive school education, maintain relationships, access information, or spend leisure time without them. This significant change in the 21st century affects not only adults but children as well, raising new parenting questions and methods for parents. The study by Leonarda Banic and Tihomir Orehovacki examines this issue through a systematic literature review. Their aim is to examine how widespread parental mediation practices are and to gain deeper insight into parents' views on the internet's role in their children's lives, its effects on their mental health and behavior, and their vulnerability to online violence and harmful content.

Keywords: parental mediation, parenting, digital device, digitalization, online space